

AGRARISCH INKOMEN NOG NOOIT ZO LAAG

Ton de Kleijn

In 2004 werd de inkomensvorming in de agrarische sector sterk bepaald door de druk op de prijzen van agrarische producten. Van veel producten zijn de prijzen lager door het groeiende aanbod en het daardoor toegenomen aanbod. Daarnaast zijn de stagnatie van de economie en koopkracht, de prijzenoorlog tussen de supermarkten en de dure dollar oorzaken van de tegenvallende vraag uit binnen en buitenland. Door de lagere prijzen is de productiewaarde van de sector gedaald. Het inkomen van de gehele land- en tuinbouw komt duidelijk lager uit dan in 2003 en bereikt een nieuw dieptepunt.

Akkerbouw

De productie in kilogram per hectare is voor de meeste akkerbouwgewassen hoger dan in 2003. De grotere oogsten van 2004 leiden tot lagere prijzen van met name consumptie- en pootaardappelen, granen en uien. Momenteel zijn er bijna ongekend lage prijzen van uien en consumptieaardappelen.

Tuinbouw

De prijsontwikkeling in de tuinbouw laat over de gehele linie een daling zien. Door de hogere productie liggen de prijzen van fruit fors onder het niveau van 2003. Ook de prijzen van groenten, met name van enkele belangrijke glasgroenten, zijn onder het niveau van vorig jaar gebleven. Ook voor de diverse producten van de sierteeltsector, zoals bloembollen en snijbloemen, zijn de prijzen veelal lager dan in 2003.

Veehouderij

De productie in de veehouderijsector als geheel neemt in 2004 toe. De stijging is het gevolg van het herstel van de pluimveehouderij na de uitbraak van vogelpest in 2003. Daar tegenover staat een productiet teruggang in de rundveehouderij, vooral in de melkveesector. De prijzen van veehouderijproducten nemen gemiddeld licht toe, maar laten afzonderlijk een groot verschil in ontwikkeling zien. De varkensprijzen herstellen zich van het zeer lage niveau van 2003, terwijl de prijzen van eieren sterk dalen, met 35 procent. Ook de melkprijs neemt naar verwachting met drie procent af. Hier staat wel een compensatie tegenover die voortvloeit uit de hervormingen van het Europese landbouwbeleid. Deze subsidie compenseert vrijwel de gehele prijsdaling. In totaal nemen de prijzen in de Nederlandse land- en tuinbouw in 2004 af met ongeveer vier procent.

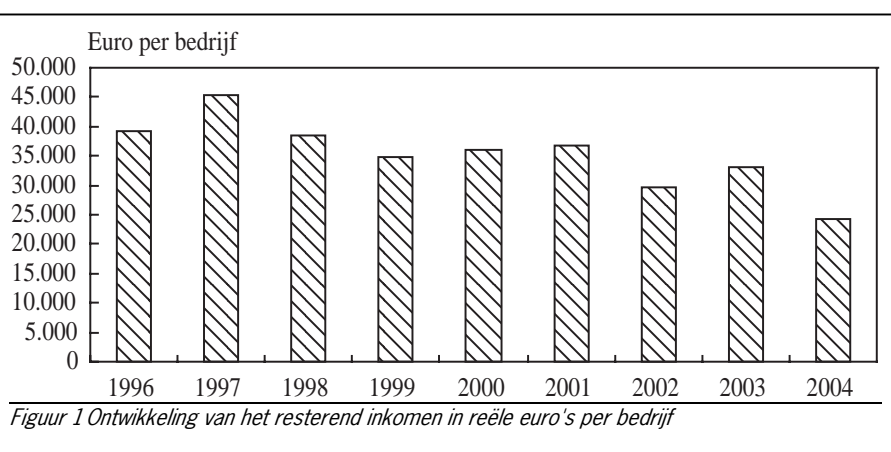
Stijgende kosten

De hoeveelheid verbruikte goederen en diensten blijft dit jaar op vrijwel hetzelfde niveau als vorig jaar. In tegenstelling tot de producentenprijzen nemen de prijzen van de productiemiddelen wel iets toe. De prijzen van energieproducten, waarvan gas de belangrijkste is, zijn in 2004 gemiddeld voor de gehele land- en tuinbouw iets lager dan in het voorgaande jaar. Hogere prijzen van kunstmest en veevoer staan daar wel tegenover. Ook de verschillende goederen en diensten die door de landbouw worden afgenomen zijn duurder geworden. Door deze ontwikkeling zijn de kosten in de land- en tuinbouw bij een kleinere productiewaarde gestegen. De bruto toegevoegde waarde daalt hierdoor met ruim zes procent tot iets meer dan 8,5 miljard euro (tabel 1). Door hogere prijzen neemt ook het bedrag van de afschrijvingen verder toe. Het saldo van de subsidies en heffingen loopt terug, omdat er in 2003 nog sprake was van betalingen in het kader van de vogelpest. Dit zorgt mede voor een kleinere netto toegevoegde waarde (-15%). Uit deze netto toegevoegde waarde moet nog het loon van de werknemers, de rente voor geleend vermogen en de pacht worden betaald. Het saldo van al deze betalingen wordt in 2004 nog groter, waardoor het resterend inkomen nog sterker daalt dan de toegevoegde waarde. Rekening houdend met inflatie (1%) en daling van het aantal bedrijven (2%) nemen de reële inkomens per bedrijf in 2004 met ruim een kwart af (figuur 1).

Tabel 1 Toegevoegde waarde in de agrarische sector (in miljoen euro)

	2002 (v)	2003 (v)	2004 (r)
Brutoproductie	19.978	20.053	19.549
Aangekochte goederen en diensten (-)	10.970	10.888	10.964
Bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen	9.008	9.165	8.585
Afschrijvingen (-)	2.616	2.652	2.718
Saldo heffingen en subsidies (+)	-293	-107	-245
Netto toegevoegde waarde	6.099	6.406	5.622

v) voorlopig; r) raming

Meer informatie:

Rapport 1.04.05 Actuele ontwikkeling van bedrijfsresultaten en inkomens in 2004.